

Ювілеї

УДК [72.071.1+39]-057.4(477.83-25)"19/20"Я.Тарас

САМОВІДДАНИЙ У ПРАЦІ ДЛЯ НАРОДУ І НАУКИ (ДО 75-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ ПРОФЕСОРА ЯРОСЛАВА ТАРАСА)

Микола БАЛАГУТРАК

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2041-8773>

к. і. н., старший науковий співробітник,
Інститут народознавства НАН України,
відділ етнології сучасності
проспект Свободи, 15, 79000, м. Львів, Україна
e-mail: balahutrak@ukr.net

Мета статті — висвітлення наукової діяльності відомого архітектора, етнологіа і педагога Вищої школи, Лауреата Національної премії України в галузі архітектури, член-кореспондента Української Академії архітектури, професора, доктора історичних наук, завідувача відділу етнології сучасності Інституту народознавства НАН України Ярослава Тараса, який присвятив усе своє життя служінню українській науці і культурі. *Актуальність теми.* Стаття присвячена ювілейній даті вченого — 75-річчю від дня народження. *Об'єкт дослідження* — найважливіші віхи наукової діяльності вченого. *Предмет дослідження* — наукова спадщина вченого в дослідженнях генези сакральної дерев'яної архітектури України та Молдови, традиційної культури радіоактивно забруднених територій Чорнобильської зони та науково-організаційна діяльність Я. Тараса на посаді завідувача відділу етнології сучасності Інституту народознавства НАН України.

У висновках вказується на заслужене пошанування багатогранного вченого Почесними грамотами НАН України, Міністерства з надзвичайних ситуацій, Відзнакою НАН України «За професійні здобутки», подяками та грамотами Інституту теорії та історії архітектури, НУ «Львівська політехніка», та колегами — за багаторічну дослідницьку співпрацю і пройдені сотні кілометрів обстежуваних територій.

Ключові слова: Ярослав Тарас, сакральна архітектура, народна архітектура, етнологія, Інститут народознавства НАН України, Національний університет «Львівська політехніка».

Mykola BALAHUTRAK

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2041-8773>

candidate of sciences in history,
Senior Researcher at the Institute of Ethnology
of the National Academy of Sciences of Ukraine,
of the department of the modern ethnology.
Svobody Avenue 15, 79000, Lviv, Ukraine.
e-mail: balahutrak@ukr.net

IN SELFLESS WORK FOR THE PEOPLE AND SCIENCE... (75-YEAR ANNIVERSARY OF PROF. YAROSLAV TARAS)

The purpose of the article is to highlight the scientific work of the famous architect, ethnologist and teacher of High School, winner of the National Award of Ukraine in the field of architecture, a member of the Ukrainian Academy of Architecture, Professor, PhD, Head of the Department of Ethnology at the Institute of Ethnology of Ukraine Yaroslav Taras, who dedicated all his life to the promotion of Ukrainian science and culture.

Actuality is that the article is devoted to the anniversary date of the scientist — the 75th anniversary of the birth.

The object of study is the most important milestones in scientific research activities. *Subject of the research* is scientific heritage of the researcher in the genesis of sacral wooden architecture of Ukraine and Moldova, traditional culture, contaminated areas of Chernobyl zone, scientific and organizational activity of Taras Yaroslav as the Head of the Department of Ethnology at Institute of Ethnology of modern Ukraine.

Exposed contribution to the development of architectural and environmental sciences; shown merit in the organization and management of complex historical and ethnographic expeditions; highlighted his longstanding work as chairman of the Scientific Committee of Ethnographic Society of Shevchenko in Lviv. The peculiarity of the scientific submission of the author's texts and illustrative materials is revealed, the cultural and educational activity of our scientist is outlined.

The study also reflects the perennial teaching activities in preparation of architectural staff in Chisinau Polytechnic Institute, National University of «Lviv Polytechnic», the Institute of National Academy of Sciences of Ukraine.

Particular attention is given to monographs of Y. Taras, who solved the complex problem of Ethnogenesis of Ukrainian sacral wooden architecture.

Conclusions: titanic work multifaceted scientist Yaroslav Taras is honored by diplomas of the Ministry of Emergency Situations, award of the National Academy of Sciences of Ukraine «for professional achievements» and diplomas of the National Academy of Sciences of Ukraine, gratitude and certificates of the Institute of Theory and History of Architecture, National University «Lviv Polytechnic» but most of all he appreciated his close colleagues which appreciate him for long research collaboration and traveled hundreds of kilometers of our native country.

Keywords: Yaroslav Taras, sacred architecture, folk architecture, ethnology, Institute of National Academy of Sciences of Ukraine, National University «Lviv Polytechnic».

Вступ. У сучасній історіографії значної ваги набувають просопографічні дослідження. Передусім дослідники звертають увагу на вивчення наукової та творчої спадщини вчених, які на сьогодні зробили помітний внесок у вивчення історії та культури українського народу. Особливе зацікавлення становлять персоналії, які в радянський час та в роки Незалежності України працювали і продовжують свою працю над дослідженням матеріальної та духовної культури українців. Саме до вчених такого профілю необхідно віднести народознавчу діяльність професора Ярослава Тараса. Отож мета нашої статті — висвітлення наукової діяльності відомого архітектора, етнолога і педагога Вищої школи, Лауреата Національної премії України в галузі архітектури, член-кореспондента Української Академії архітектури, професора, доктора історичних наук, завідувача відділу етнології сучасності Інституту народознавства НАН України Ярослава Тараса, який присвятив усе своє життя служінню українській нації і культурі. *Актуальність теми.* Стаття присвячена ювілейній даті вченого — 75-річчю від дня народження. *Об'єкт дослідження* — найважливіші віхи наукової діяльності вченого. *Предмет до-*

слідження — наукова спадщина вченого в дослідженнях генези сакральної дерев'яної архітектури України та Молдови, традиційної культури радіоактивно забруднених територій Чорнобильської зони та науково-організаційна діяльність Я. Тараса на посаді завідувача відділу етнології сучасності Інституту народознавства НАН України.

Видатний український вчений, талановитий педагог-архітектор, завідувач відділу етнології сучасності Інституту народознавства НАН України (з грудня 2002), доктор історичних наук (2011), професор кафедри архітектури та реставрації Національного університету «Львівська політехніка» (2012), maitre de conferance Оранського університету науки і технологій (Алжир, 1987), член Спілки архітекторів України (1976), почесний доктор Державного науково-дослідного інституту теорії та історії архітектури і містобудування (2002), член-кореспондент Української академії архітектури (2003), лауреат Державної премії у галузі архітектури (2009), дійсний член і голова Секції фольклору та етнографії Наукового Товариства ім. Т. Шевченка (2014), член Спеціалізованих вчених рад для захисту кандидатських і докторських дисертацій при Інституті українознавства ім. І. Крип'якевича та Інституті народознавства НАН України, Інституту архітектури Національного університету «Львівська політехніка» — Ярослав Миколайович Тарас продовжує успішну наукову і викладацьку діяльність у царині архітектурної й етнологічної науки.

Основна частина. Народився Ярослав Тарас 1 жовтня 1944 року у Відні під час американського бомбардування, а вже невдовзі, важкими повоєнними дорогами, повернувся із мамою до Стрия, де проходило його непросте повоєнне дитинство і навчання у школі № 5. У 1968 р. закінчив Львівський політехнічний інститут. Студії у політехніці для нашого ювіляра були досить успішними і йому було запропоновано подальшу працю дослідника у цій установі. У 1979 році він закінчив аспірантуру Київського науково-дослідного Інституту містобудування, а згодом здобув науковий ступінь — кандидата архітектури (іл. 1).

Учений є автором шести монографій та понад 300 статей з народної архітектури й етнографії, а також співавтором дев'яти колективних праць: «Сколівщина» (1996), «Лемківщина» (1999), «Історія

Іл. 1. Зустріч Я. Тараса з Віднем через 55 років, з містом, у якому він народився

Гуцульщини» (1999), «Полісся України. Матеріали історико-етнографічного дослідження» (1997, 1999, 2003), «Етногенез та етнічна історія населення українських Карпат» (2006), «Мала енциклопедія українського народознавства» (2007), «Дерев'яна церковна архітектура України XII—XXI ст. Споруди для дзвонів» (2018).

Найвагомішими працями Ярослава Тараса є монографії: «Памятники архитектуры Молдавии» (1986), «Современная архитектура молдавского села» (1986), «Сакральна дерев'яна архітектура українців Карпат. Культурно-традиційний аспект» (2007), «Мікрорентгени української пам'яті» (2017), «Архітектура дерев'яних храмів українців Карпат» (2018), а фундаментальну працю «Українська сакральна дерев'яна архітектура. Ілюстрований словник-довідник» (2006) на XVI Форумі видавців України у Львові визнано кращим виданням 2007 року, «Архітектура дерев'яних храмів українців Карпат» (2018).

Професор Ярослав Тарас зробив вагомий внесок у дослідження матеріальної культури Полісся — у 1994—2003 рр. як учасник, а з 1999 р. як керівник комплексних історико-етнографічних експедицій у радіоактивно забруднені зони українського Полісся. За десятиліття вчений пройшов багатьма стежками Чорнобильського Полісся, збирав польові матеріали з традиційної народної культури на всій території потерпілого Центрального Полісся — від Уборти до Дніпра, працював у переселенських місцях на Київщині та Житомирщині, бо розумів важливість цих досліджень для врятування національної культурної спадщини.

Великою заслугою Ярослава Тараса є «Розробка системи опису та класифікації об'єктів етнічної спадщини Полісся для вводу в автоматизовану систему (1997—2003)» для Міністерства надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи. Це була перша спроба в історії етнографічної науки, фольклористики, археології та антропології України розробити єдину систему класифікації і кодування об'єктів етнічної спадщини Українського Полісся. Дослідник докладав чимало зусиль, щоб перший галузевий класифікатор, призначений для створення автоматизованої інформаційно-пошукової системи, що охоплює весь спектр матеріальної і духовної культури, отримав конкретні реальні контури (іл. 2, 3).

Іл. 2. Я. Тарас, керівник експедиції «Чорнобиль-99», біля саркофага Чорнобильської АЕС. 20.04.1999 р.

Іл. 3. Члени Чорнобильської експедиції на залізничному вокзалі м. Києва в очікуванні поїзда. 1999

Результати його десятирічної (1994—2003 рр., дві-три експедиції щороку) науково-дослідницької праці в Чорнобильській зоні більш, ніж очевидні. Вченому вдалося обстежити понад 300 поліських сіл у радіоактивній зоні Чорнобиля: провести сотні інтерв'ю із відважними представниками етнокультури поліського краю, зафіксувати на світлинах, рисунках та обмірах сотні традиційних хат і господарських будівель, десятки сакральних споруд і сільських кладовищ, зібрати оригінальний матеріал з народної екології і гігієни та деяких інших допоміжних занять мешканців українського Полісся, записа-

Іл. 4. Виступ Я. Тараса на захисті своєї докторської дисертації. Львів, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2011

Іл. 5. Пам'ятна світлина членів наукової ради та відділу етнології сучасності з нагоди успішного захисту Я. Тарасом докторської дисертації. Львів, 2011

ти чимало артефактів етнокультурного спадку цього краю та поповнити разом зі своїми колегами багатотисячну етнокультурну колекцію Національного музею «Чорнобиль».

Головний співробітник Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій Ростислав Омеляшко без усякого перебільшення стверджував, що «Ярослав Тарас — єдиний архітектор в Україні, який погодився вести польові дослідження у найбільш забруднених частинах Чорнобильської зони... Саме завдяки йому Чорнобильський науково-інформаційний фонд етнокультурної спадщини має сьогодні своєрідний літопис народного будівництва Середнього Полісся, сакральної архітектури та історії Церкви на

Іл. 6. Співробітники відділу етнології сучасності: сидять зліва направо: М. Балагутрак, І. Тарасюк, О. Сапеляк, Я. Тарас, Т. Файник, В. Білоус; стоять зліва направо: П. Біляковський, О. Серебрякова, В. Дяків, М. Цуркан, А. Кривенко, Р. Гузій. 2017

Іл. 7. Новорічний вечір в Інституті народознавства НАН України. Зліва направо: Г. Виноградська, М. Балагутрак, О. Іванкова-Стецюк, В. Дяків, Л. Горошко, Т. Файник, І. Марков, О. Сапеляк, Я. Тарас, О. Серебрякова, О. Годованська, І. Тарасюк. 2011

Поліссі». Окремі результати польових досліджень викладені у його статтях і матеріалах, опублікованих у «Народознавчих зошитах» Інституту народознавства, збірниках «Полісся України. Матеріали історико-етнографічного дослідження» та інших збірниках.

За вагомий особистий внесок у дослідження української науки і культури Ярослав Тарас один із перших був удостоєний Почесної грамоти Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій, яку вручив йому 2002 року Міністр України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи Василь Дурдинець.

Професор Я. Тарас сповнений низки перспективних планів щодо відділу етнології сучасності Інституту народознавства НАН України, який очолює вже понад 16 років. Традиційну культуру українців, на думку вченого, необхідно розглядати на сучасному етапі як засадничий національний ресурс для збереження і утвердження національної ідентичності та повнокровного функціонування місцевих громад (іл. 4, 5).

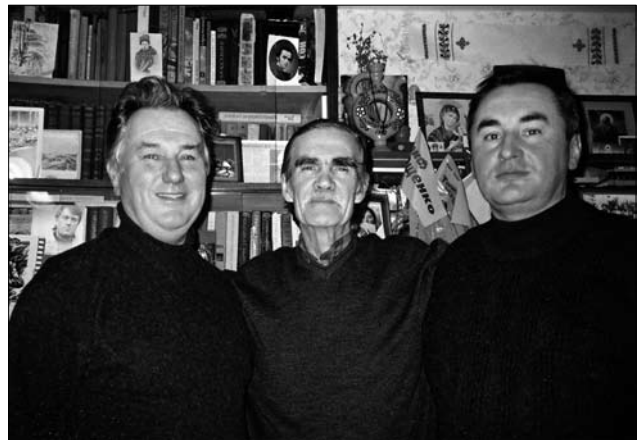
Необхідно відзначити, що Ярослав Тарас вперше у дослідженнях української сакральної архітектури окреслив комплексне концептуальне поле проблем та визначив новий науковий напрям її дослідницького опрацювання, в якому дерев'яні церкви розглядаються як складова етнокультурної традиції, як багатогранне явище, отримане внаслідок історичного освоєння етносом конкретного середовища, а, отже, і власне предмета — етнології. Українські дерев'яні церкви виступають об'єктами історичного процесу, формування яких пронизане численними елементами та проявами духовної культури, народною естетикою та ґрунтуються на сукупності будівельних традицій (іл. 6, 7, 8).

Прикметною рисою наукотворчого буття відділу етнології сучасності під керівництвом професора Ярослава Тараса є постійна робота над посиленням кадрового потенціалу, наставництво талановитої молоді, яке відбувається в атмосфері дружньої опіки та взаємодопомоги. Завдяки цьому багато молодих учених сьогодні примножують успіхи нашого колективу, утвердили свої наукові позиції, завершивши дисертаційні та монографічні роботи. Для подальшої ефективної підготовки майбутніх фахівців-етнологів у відділі розроблена перспективна Програма навчання в аспірантурі на 2017—2021-й роки. Наукова діяльність і тематика студій учених, які на цей час працюють у відділі етнології сучасності, різновекторна, розмаїта, й крім дослідження пріоритетних для відділу наукових проблем охоплює значно ширше коло питань, суголосних із індивідуальними науковими інтересами дослідників, їх оригінальним творчим пошуком. У кожного з них — багаторічний досвід наукової праці, своєрідне бачення нових дослідницьких горизонтів та безцінні здобутки на ниві пізнання традиційної й новочасної культури українського народу (іл. 9, 10).

Попри розмаїття опублікованих індивідуальних монографій і статей, виступів на конференціях всіх

Іл. 8. М. Балагутрак, Я. Тарас у фойє МЕХП. Львів, 2019

Іл. 9. Помаранчева революція. Я. Тарас, М. Балагутрак з філософом та дисидентом В. Лісовим не одну ніч в його помешканні дискутували про майбутнє України. Київ, 2004

Іл. 10. В. Дяків, Я. Тарас, М. Балагутрак, В. Білоус, Р. Гузій на Майдані Незалежності. Помаранчева революція. Київ, 2004

Іл. 11. Р. Захарчук-Чугай, Г. Горинь, Я. Тарас, С. Гвоздевич під час VI Міжнародного конгресу українців. Донецьк, 2005

Іл. 13. Доповідачі наукової конференції, присвяченої 150-річчю з дня народження М. Зубрицького: Я. Тарас, Р. Кирчів, С. Гвоздевич, Г. Горинь, с. Мшанець, 2006

Іл. 12. М. Селівачов, Р. Захарчук-Чугай, Я. Тарас, Г. Горинь — учасники VI Міжнародного конгресу українців. Донецьк, 2005

Іл. 14. Я. Тарас, С. Боньковська, М. Станкевич на конференції, присвяченій В. Січинському. Свидник, Словаччина, 1994

рівнів, співробітники відділу під керівництвом Ярослава Тараса сьогодні завершують чергову багатотомну дослідницьку колективну працю: «Покуття: історико-етнологічне дослідження» та ін.

З власної ініціативи Я. Тараса повсякденною практикою працівників відділу стало пропагування етнокультурної спадщини українців та власних наукових напрацювань шляхом поширення друкованої продукції та у ЗМІ. Щорічно під час етнографічних експедицій, всеукраїнських і міжнародних конференцій було безкоштовно передано сотні примірників народознавчої літератури бібліотекам Корсунь-Шевченківського, Золотоноші, Канева, Рогатина, Тлумача, Снятина, Коломиї, Городенки, Сколе, а також науковим і освітнім установам у Польщі, Словаччині та Молдові (іл. 11—15).

У стосунку до індивідуальної творчості Ярослава Тараса, то вчений планує у найближчому май-

бутньому завершити, а, власне, підсумувати те, що напрацював у галузі архітектури — великий словник-довідник «Народна архітектура України» як найбільш поглиблене наукове дослідження.

Фундаментальна наукова праця Я. Тараса «Українська сакральна дерев'яна архітектура: ілюстрований словник-довідник» удостоєна високого звання лауреата Державної премії у галузі архітектури. Професор архітектури А. Мардер у своїй рецензії на згадану монографію наголосив: «...Треба бути божевільним, щоб викреслити сотні церков, виставити їх на карти, і по них окреслити певні архітектурно-етнографічні райони та школи, та дати їм характеристику» (іл. 16).

Інша монографія нашого вченого «Сакральна дерев'яна архітектура українців Карпат» (2007) так само була високо відзначена Польською Академією наук як «найцінніша і найкраща в дослідженні сакральної архітектури за останні 20 років».

Іл. 15. Зустріч Я. Тараса зі Златою Прагою. Міжнародна конференція «Українське мистецьке середовище в міжвоєнній Чехословаччині». Прага, 2003

Іл. 16. Вручення Я. Тарасу Президентом України В. Ющенком Державної нагороди. Київ, 2009

Зі свого боку ми, колеги, маємо усі підстави стверджувати, що останню фундаментальну працю Ярослава Тараса «Архітектура дерев'яних храмів українців Карпат (Харків, Фоліо, 2018)», у якій йому вдалося розв'язати складну проблему етногенези української сакральної дерев'яної архітектури, окреслити чинники, які посутньо вплинули на формування та етнографічну самобутність церковного дерев'яного будівництва українців, ніхто не відважиться перевершити ще довгий час.

ISSN 1028-5091. Народознавчі зошити. № 6 (150), 2019

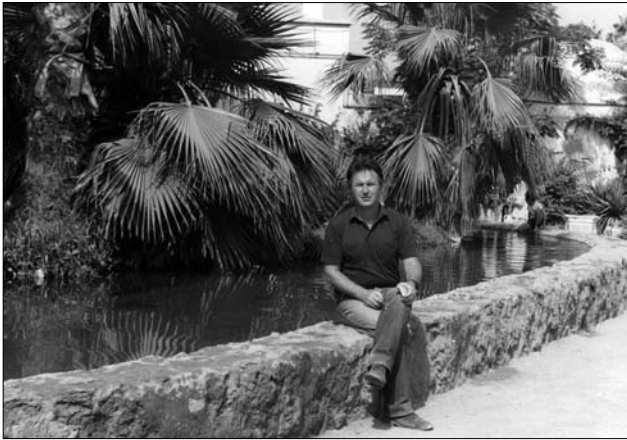
Іл. 17. Директор Інституту народознавства НАН України С. Павлюк зачитує привітання під час урочистої Академії з нагоди 60-ліття Я. Тараса. Інститут народознавства НАН України, 2004

Іл. 18. М. Бевз вітає Я. Тараса з ювілеєм. Інститут народознавства НАН України, 2004

Учений відкрив ще один важливий аспект дослідження в етнології. Він побачив те, що до нього не спостерігали етнологи-традиціоналісти — регіональні особливості благоустрою та озеленення присадибних ділянок. Це унікальне явище засвідчує про існування важливого пласта традиційно-побутової культури українців практично у всіх регіонах нашої держави.

Це однією заслугою вченого перед українською етнологією є те, що він наголосив на необхідності вивчення етнеоекологічного аспекту в матеріальній та ду-

Іл. 19. Я. Тарас в міському парку м. Оран. Алжир, 1988

Іл. 20. Я. Тарас з донькою Вікторією. Алжир, м. Тлемсен, 1989

Іл. 21. Я. Тарас з учасниками експедиції в Молдові. 2007

ховній культурі українців. Зокрема, в народній архітектурі при виборі місця для будівництва, в плануванні хати, садиби, організації інтер'єру, а також в поведінці етнофорів у природному середовищі.

Наш ювіляр має дар наукової інтуїції, завдяки чому він стверджував, що на теренах сьогodнішньої України було палеве будівництво, відоме ще з давен

Іл. 22. Учасники експедиції Бойківщина-2019 біля церкви Свято-Онуфріївського чоловічого монастиря. Зліва направо: В. Сивак, М. Балагутрак, Я. Тарас, священник, О. Козакевич, О. Серебрякова, В. Дяків, с. Межигір'я Турківського району

Іл. 23. Учасники експедиції Бойківщина-2019 біля церкви Собору Пресв. Богородиці. Зліва направо: В. Романів, М. Балагутрак, Н. Боровець, Я. Тарас, В. Дяків, с. Матків Турківського району

на шведських і англійських теренах. Наукова ерудиція вченого не підвела (це явище сьогodні підтвердили українські археологи) (іл. 17, 18).

Сьогodні добре знаний в Україні і за її межами Ярослав Тарас як учений і педагог мав неабиякий успіх в Молдові у 70—80-х рр. ХХ ст. Він був одним із засновників архітектурної школи в Мол-

дові. На посаді заступника декана архітектурного факультету Кишинівського політехнічного інституту упродовж двадцяти років вишколив когорту молодих архітекторів, а для своїх подальших наукових студій зібрав чимало польових матеріалів пам'яток архітектури Молдови. Результатом його власних наукових пошуків є видання двох монографій: «Пам'ятники архітектури Молдавіи (XIV — начало XX века)» (у 1986 р. відзначена як найкраща книга року) та «Современная архитектура молдавского села» (1986) (іл. 19, 20).

До величезних заслуг професора Ярослава Тараса передусім як професійного архітектора і організатора архітектурної науки слід віднести понад 30 основних реставраційних та архітектурних проектів на теренах Республіки Молдова та в Україні. Так само необхідно наголосити на його керівництві півтори десятка років (1972—1986) архітектурно-етнографічними експедиціями щодо обстеження населених пунктів Молдови. А вже впродовж 1987—1990 рр. наш колега здійснив чотири успішні Міжнародні дослідницькі архітектурні експедиції в Алжирську Сахару, згідно з державною програмою Республіки Алжир і науковою підтримкою Оранського університету науки і технологій.

Інший бік професійної діяльності Ярослава Тараса як вченого-історика і етнолога стосується його безпосередньої участі, а також керівництва комплексними історико-етнографічними експедиціями на Бойківщину (1993, 1998, 2018, 2019), Лемківщину (Польща, Словаччина, 1994), Буковину (1995, 2002), Гуцульщину (1996), Покуття (1997, 1998, 2013—2017), Надсяння (Яворівщина, 2007, 2008), Наддніпрянина (Черкащина, 2008—2010), Опілля (Рогатинщина, 2012), щорічні експедиції в радіоактивно забруднені зони українського Полісся та в місця компактного проживання переселенців (1994—2003). За його ініціативи і керівництва здійснено дві комплексні Міжнародні етнографічні експедиції до українців Республіки Молдова (2004—2007) та дослідження українців українсько-польського порубіжжя згідно з Міжнародним дослідницьким проектом «Українсько-польське пограниччя: сучасні етнокультурні проекти» (2006) (іл. 21—25).

Упродовж цього часу Я. Тарас виступав відповідальним виконавцем дев'яти науково-дослідних договорних і науково-дослідних державних тем (1990—

Іл. 24. Я. Тарас під час обмірів дзвіниці в с. Ясениця Замкова (експедиція Бойківщина-2019)

Іл. 25. Я. Тарас біля Михайлівської церкви. Заповідник «Козацькі могили», Берестечко, 2019

Іл. 26. Я. Тарас з мамою Юлією, яка завжди чекає сина, в її городчику. Стрий, 2004

2019). Нам не вдалося підрахувати, скільки авторських аркушів статей, виступів на всеукраїнських і міжнародних конференціях було виголошено цим

Іл. 27. Лемківська дерев'яна церква Святих Петра і Анни в м. Красне Бузького району, збудована за проектом Я. Тараса у 2018 р.

ученим, скільки часу організаційно-наукової праці покладено для повновартісного функціонування фольклористично-етнографічної комісії Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. Погодьтеся, що занадто велика і відповідальна наукова-дослідницька ноша випала на плечі вченого Ярослава Тараса, і він її впевнено несе власною персоною, не перекладаючи, як це часто роблять інші, — на своїх колег.

Ярослав Тарас — різносторонній вчений, популяризатор народних знань і досвіду, про що свідчить його видання «Таємниці бабусиної скрині» (Апріорі, 2014, 2015). Попередній наклад цієї праці був виданий і реалізований у Кишиневі ще у 1992 р. стотисячним тиражем. Зовсім нещодавно він підготував та опублікував у «Народознавчих зошитах» («Один Господь знає, що я пережила на своєму віку...» (Народознавчі зошити. 2018. № 5. С. 913—928; «Життєва сповідь 95-літньої україн-

ки». Дзвін. 2018) Інституту народознавства майже столітні спогади його найближчої, найріднішої людини — його матері (97 років) — простої жінки-українки, яка в нелегких життєвих умовах шовіністичних і тоталітарних суспільно-політичних формацій зуміла не лише утримувати, але й утверджувати визначальні етномаркери українства, такі як мова, народні звичаї і традиції серед рідних і близьких для неї людей. Як відповідальний син, чоловік, батько і дідусь, Я. Тарас уважно піклується у колі своєї родини (іл. 26, 27).

Висновки. Отримані наукові та практичні результати досліджень Ярослава Тараса дали можливість розв'язати ряд архітектурних та етнографічних проблем з питань етногенези української сакральної дерев'яної архітектури. Переваги наукових праць Ярослава Тараса в тому, що вони, поряд з текстовим матеріалом, мають широкий візуальний графічний ряд, виконаний безпосередньо автором, що дає можливість сьогодні найкраще репрезентувати дерев'яне будівництво українців у світовій архітектурній спадщині.

Титанічна праця багатогранного вченого Ярослава Тараса належно пошанована Почесними грамотами Міністерства з надзвичайних ситуацій, Відзнакою Національної академії наук України «За професійні здобутки» і Почесними грамотами Національної академії наук України, подяками та грамотами Інституту теорії та історії архітектури, Національного університету «Львівська політехніка», але найбільше вона поцінована його близькими колегами, які йому щиро вдячні за багаторічну дослідницьку співпрацю і пройдені сотні кілометрів рідною Україною. Дай, Боже, йому сили і здоров'я прожити многії літа і зробити ще не одну добру справу на рідній українській землі.